

בס"ד. שיחת יום ב' דראש השנה ה'תשי"ד.

בלתי מוגה

א. [כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל ידיו הק' לסעודה וצוה שכל הקהל יטלו ידיהם].

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפרו, שאצל כ"ק אדמו"ר הצ"צ נערכה פעם סעודה בערב קודם זמן תפלת ערבית, ושם הי' נוכח גם ר' הלל מפאריטש. ר' הלל הי' מדקדק מאד בכל עניניו, ולכן, מבלי הבט על כך שהי' בנוכחות הצ"צ, לא התחשב בזה ("איינס צום צווייטן איז ניט געווען נוגע"), וחיפש טעמים להתיר סעודה בזמן כזה. ואמר, שישנם שלשה טעמים להיתר: טעם הראשון — אמר ר' הלל — כדאיתא בגמרא² "רבים מדכרי אהדדי", וקודם שהמשיך לומר שני טעמים האחרים, הפסיקו הצ"צ ואמר, שטעם זה בלבד ג"כ מספיק.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:) ישנם פה כאלה שנמצאים בתנועה של "מרה-שחורה" ("מרה-שחורה'ניקעס"), מפני שסעודה זו נערכת בערב שבת³, והשעה כבר מאוחרת.

אמנם, כיון שאצל הצ"צ נערכה סעודה בשעה מאוחרת כו', ומסתמא התוועדו בעת הסעודה ואמרו "לחיים" — הנה על יסוד דברי הגמרא "רבים מדכרי אהדדי", ודברי הצ"צ הנ"ל שזהו טעם מספיק להתיר סעודה — יאמרו עתה "לחיים".

ב. (כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף ואמר:) אודות תפלה בצבור, היינו בקשה של ציבור, איתא בגמרא⁴ "שאינ הקב"ה מואס בתפלתן של רבים, שנאמר⁵ הן א-ל כביר ולא ימאס", והיינו, שבדאי מתמלאת התפלה והבקשה.

וענין זה מודגש יותר בעשרת ימי תשובה — כדאיתא בגמרא⁶ "התם ("דרשו ה' בהמצאו") ביחיד הכא ("בכל קראנו אליו")⁸ בציבור,

(4) ברכות ח, רע"א.

(5) איוב לו, ה.

(6) ר"ה יח, א (ובפרש"י). וש"נ.

(7) ישעי' נה, ו.

(8) ואתחנן ד, ז.

(1) ראה "רשימות" חוברת נו ס"ע 12

ואילך. סה"ש תש"א ס"ע 119 ואילך.

(2) שבת קמז, ב.

(3) בשנה זו חל יום ב' דר"ה בערב שבת

(המור"ל).

ביחיד אימת (מצוי לו דכתיב בהמצאו) .. אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ", והיינו, שבכל השנה כולה רק בתפלת ציבור בטוחים שהתפלה מתקבלת, ואילו בעשי"ת הנה גם תפלת היחיד מתקבלת בוודאות.

ונמצא, שעכשיו ישנן שתי המעלות, הן תפלת ציבור והן תפלה בעשרת ימי תשובה (כי ר"ה הוא בכלל עשרת ימי תשובה⁹), וא"כ וודאי הדבר שהקב"ה ימלא את כל הבקשות שמבקשים בזמן זה.

וכיון שבראש השנה "צריך לדקדק ולפרט היטב תפלתו"¹⁰, "בענין שלא יהא שום ספק בבקשותינו"¹¹, לכן צריכים לפרש גם את ה"לחיים" — שיהי' הן בבני, הן בחיי, והן במזוני רויחי, פרנסה בהרחבה, שתבוא בנקל, בלי העלמות והסתרים, ותנוצל עבור ענינים בריאים וענינים משמחים, וכל זה יומשך למטה מעשרה טפחים, בטוב הנראה והנגלה בעיני בשר, לכל אחד ואחת בכל המצטרך לו, ובמוחש ממש.

* * *

ג. כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון ה"בינוני", ואמר: בלי אריכות. יש לנגן כל בבות הניגון, אבל בלי אריכות בזמן, בבחינת "מועט המחזיק את המרובה"¹². ואח"כ צוה לנגן ניגון אדמו"ר הזקן (בבא הרביעית פ"א).

כ"ק אדמו"ר שליט"א ברך ברכת המזון על הכוס, ואח"כ נתן בידו הק' לכל הנאספים מ"כוס של ברכה".

אח"כ צוה לנגן ניגון הבעש"ט (ג' תנועות), והניגון "אני מאמין".

אח"כ צוה לנגן "א' ליובאוויטשער ניגון", ואמר מאמר ד"ה זה היום תחילת מעשיך.

* * *

ד. קביעות שנה זו היא באופן שמראש השנה נכנסים מיד לשבת תשובה.

ויש לבאר את המעלה דשבת תשובה לגבי שאר עשרת ימי

(11) שם סתקצ"א סי"ב.

(9) ראה גם לקו"ש חכ"ט ע' 203. וש"נ.

(12) ראה ב"ר פ"ה, ז. ועוד.

(10) שו"ע אדה"ז אר"ח סתקפ"ב ס"ז.

תשובה (שבהם הקב"ה הוא "בהמצאו .. בהיותו קרוב"), כולל גם לגבי ראש השנה שהוא אחד מעשרת ימי תשובה (שהרי המספר עשרת ימי תשובה הוא יחד עם שני ימי ר"ה ויוהכ"פ¹³) — דכשם שגדלה מעלת השבת על ימי החול, כך גדלה מעלת שבת תשובה על שאר הימים דשבוע זה (השבוע דעשי"ת).

ההפרש בין ראש השנה לשבת הוא — שבראש השנה היא עליית האורות בלבד, ואילו בשבת היא עליית האורות עם כלים (כמשנת"ל בהמאמר¹³). וענינו בעבודה הוא ההפרש שבין עבודה שמצד הנשמה ועבודה שמצד הגוף, והיינו, שראש השנה שבו היא עליית האורות, ענינו הוא עבודה שמצד הנשמה, ושבת שבו היא עליית הכלים, ענינו הוא עבודה שמצד הגוף.

עבודה שמצד הנשמה פירושה, שהגם שהנשמה עולה, מ"מ, נשאר הגוף על עמדו, היינו, או שאינו עולה כלל, או שגם כאשר עולה, אין עלייתו בערך לעליית הנשמה; משא"כ עבודה שמצד הגוף פירושה, שהגוף עולה באותה המדרגה שבה עולה הנשמה.

וזהו שבשבת היא עליית הכלים, שענינו בעבודה הוא העבודה שמצד הגוף — לפי שבשבת היא עליית כל העולמות¹⁴, גם עולם הזה, וכידוע¹⁵ שבימי החול חיות העולם הוא מעולם העשיי, ובשבת עולה למעלה יותר — בחוץ לארץ עד עולם היצירה, ובארץ ישראל עד עולם הבריאה, ועליי' זו פועלת זיכוך גם בגשמיות העולם, שלכן אמרו רז"ל¹⁶ "פרש שבתכם לא קאמר". ואם שבת פועלת זיכוך ועליי' בכללות העולם, כ"ש וק"ו שפועלת זיכוך ועליי' בגופו ונפשו הבהמית של איש ישראל. וזהו ענין עליית הכלים ביום השבת — העבודה שמצד הגוף.

ועד"ז היא גם מעלת שבת תשובה על שאר עשרת ימי תשובה (כמעלת כל שבת על ימות החול) — שבשבת תשובה נעשה זיכוך ועליית הגוף וגשמיות העולם לאותה מדרגת העליי' של עשרת ימי תשובה (שאו הקב"ה הוא "בהמצאו .. בהיותו קרוב"), משא"כ בימי החול דעשי"ת העליי' היא רק להנשמה.

ה. ומעלה יתירה בקביעות שנה זו, ששבת תשובה חל תיכף לאחר ראש השנה, בלי הפסק של ימות חול בינתיים:

ע' 38. ועוד.

(13) פ"ג (לעיל ע' 7).

(14) ראה לקו"ת בהר מא, א. ובכ"מ.

(15) ראה לקו"ת בהר מא, א. ובכ"מ.

(16) ראה תו"א לך לך יג, א. סה"מ תש"ג שרה. ובכ"מ.

ישנם שני אופנים בעבודת התשובה¹⁷: א) תשובה על חטאים ועוונות, ב) תשובה בקדושה גופא, היינו לשוב ולעלות ממדריגה למדריגה נעלית יותר ("פון גוט צו בעסער"). וע"ד שמצינו בענין הטבילה¹⁸, שיש טבילה מטומאה לטהרה, ויש טבילה בטהרה גופא, כדי להגיע למדריגה נעלית ביותר בטהרה, וכמו חמש טבילות של כהן גדול ביום הכיפורים¹⁹.

ובנדו"ד: התשובה דראש השנה יש בה גם תשובה על חטאים ועוונות, כמ"ש הרמב"ם²⁰ לענין תקיעת שופר דראש השנה: "אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזרת הכתוב, רמז יש בו כלומר עורו ישנים וכו'" (כפי שמבאר בפרטיות בג' הלשונות²¹). אבל התשובה דשבת תשובה — כשבאה תיכף לאחרי ראש השנה הרי זו תשובה בקדושה גופא, דכיון שאין שום הפסק של ימות החול בינתיים, הרי לא שייך ענין התשובה על חטאים.

וכיון שבשבת היא העלי' גם בגשמיות העולם (כנ"ל), נמצא, שבשבת תשובה הבאה תיכף אחרי ר"ה, גם העלי' של גשמיות העולם היא למדריגת התשובה שבקדושה גופא, שהיא מדריגה נעלית ביותר.

וזהו גם מ"ש בהפטרת שבת תשובה "שובה ישראל עד הוי' אלקיך"²², ופירש כ"ק מו"ח אדמו"ר²³ בשם אדמו"ר הזקן, ששיעור התשובה הוא, עד ש"הוי'" יהי "אלקיך" — כחך וחיותך, ובשם הוי' גופא — מדריגה היותר נעלית שבו, שהוא הוי' שאין לו נקודות ואין לו פירוש, הוי' שבעצמות²⁴ — הנה שם הוי' זה יהי "כחך וחיותך", והיינו, שתהי' התגלות העצמות למטה, ויהי' נראה לנשמה בגוף, ובעיני בשר.

(כאשר כ"ק אדמו"ר שליט"א חזר להיכלו, רקדו אנ"ש, וכ"ק אדמו"ר שליט"א הסתכל עליהם דרך החלון משך זמן רב).

-
- 17) ראה לקו"ת דרושי ר"ה ס, ד ואילך. 22) הושע יד, ב.
- ובכ"מ. 23) רד"ה שובה ישראל תש"ד (סה"מ).
- 18) ראה גם תורת מנחם — התוועדויות 24) תש"ד ע' 15).
- ח"ט ע' 170. וש"נ. 25) ראה אוה"ת ואתחנן ע' שעט ואילך.
- 19) יומא ל, א (במשנה). וש"נ. ד"ה שויתי ה' תש"כ (סה"מ תש"כ ע' 128
- 20) הל' תשובה פ"ג ה"ד. ואילך. צוואת הריב"ש (הוצאת תשנ"ח)
- 21) ראה המשך תרס"ו ע' ב. ועוד. בהוספות ע' קג ואילך). וש"נ.